

(Ν. 1387/1983 v. 1264/82)

Ομαδικές απολύσεις. Συνδικαλιστικά στελέχη. Για το ορισμένο της αγωγής, με την οποία ζητείται να αναγνωρισθεί η ακυρότητα της καταγγελίας ένεκα παράβασης του νόμου περί ομαδικών απολύσεων, είναι ανάγκη, προκειμένου περί επιχειρήσεως που απασχολεί περισσότερους από 50 εργαζομένους, να μνημονεύεται σ' αυτήν ο αριθμός των εργαζομένων που απασχολούνταν στην αρχή του μηνός, εντός του οποίου έγιναν οι προσβαλλόμενες ως άκυρες απολύσεις. Για το ορισμένο της αγωγής, με την οποία ζητείται να αναγνωρισθεί η ακυρότητα της καταγγελίας εργαζομένων που είναι προστατευμένα συνδικαλιστικά στελέχη, είναι ανάγκη να μνημονεύεται σ' αυτήν ο αριθμός των μελών που έχει το σωματείο και ο συγκεκριμένος λόγος για τον οποίο ο ενάγων προστατεύεται. Ο διευθύνων σύμβουλος της Α.Ε. δεν καθίσταται συνυπόχρεος για τα χρέη της εταιρείας.

Πρόεδρος: Βασίλειος Ιακωβίδης
Δικαστές: Φ. Κετσιτζίδης – Κ. Ζουμπούλης (εισηγητής)
Δικηγόροι: Δ. Ζερδελής – Ν. Τσιάντος

Με την παράγραφο 1 του άρθρου 1 του ν. 1387/83 «Έλεγχος Ομαδικών Απολύσεων και άλλες διατάξεις» ορίζεται ότι «Ομαδικές απολύσεις θεωρούνται όσες γίνονται από επιχειρήσεις ή εκμεταλλεύσεις που απασχολούν περισσότερους από είκοσι εργαζόμενους, για λόγους που δεν αφορούν το πρόσωπο των απολυομένων και υπερβαίνουν κάθε ημερολογιακό μήνα τα όρια της επομένης παραγράφου». Κατά την επομένη παράγραφο 2, «τα όρια, πέρα από τα οποία οι απολύσεις θεωρούνται ομαδικές, καθορίζονται από τον αριθμό του προσωπικού που απασχολείται στην αρχή του μήνα και είναι τα εξής: α') Πέντε εργαζόμενοι για επιχειρήσεις ή εκμεταλλεύσεις που απασχολούν 20 έως 50 άτομα. β') Ποσοστό 2-3% του προσωπικού και μέχρι 30 άτομα για επιχειρήσεις και εκμεταλλεύσεις που απασχολούν πάνω από 50 εργαζομένους. Το ποσοστό αυτό καθορίζεται για κάθε ημερολογιακό εξάμηνο και ανάλογα με τις συνθήκες εργασίας με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, η οποία εκδίδεται μετά από γνώμη του Ανωτάτου Συμβουλίου Εργασίας και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως». Ακολούθως, στα άρθρα 3 και 5 του νόμου, ορίζεται ότι οι ομαδικές απολύσεις που γίνονται κατά παράβαση των διατάξεων του νόμου αυτού είναι άκυρες. Εξάλλου, με το άρθρο 14 παρ. 5, 6 και 7 του ν. 1264/82 «Για τον εκδημοκρατισμό του Συνδικαλιστικού Κινήματος και την κατοχύρωση των συνδικαλιστικών ελευθεριών των εργαζομένων», ορίζονται τα ακόλουθα: «Είναι άκυρη η καταγγελία της σχέσης εργασίας: α') των μελών της διοίκησης, σύμφωνα με το άρθρο 92 ΑΚ, της συνδικαλιστικής οργάνωσης... Η απαγόρευση ισχύει κατά τη διάρκεια της θητείας και ένα χρόνο μετά τη λήξη της, εκτός αν συντρέχει ένας από τους λόγους της παρ. 10 και διαπιστωθεί κατά τη διαδικασία του άρθρου 15 (παρ. 5). Η παραπάνω προστασία παρέχεται στην ακόλουθη έκταση: α') Εάν η οργάνωση έχει ως 200 μέλη προστατεύονται επτά μέλη της διοίκησης, β') εάν η οργάνωση έχει ως 1.000 μέλη προστατεύονται εννέα μέλη και γ') εάν η οργάνωση έχει περισσότερα από 1.000 μέλη, προστατεύονται ένδεκα (παρ. 6). Τη σειρά των μελών που προστατεύονται ορίζει το καταστατικό. Εάν το καταστατικό δεν προβλέπει, προστατεύονται κατά σειρά: Ο Πρόεδρος, ο Αναπληρωτής Πρόεδρος ή Αντιπρόεδρος, ο Γενικός Γραμματέας, ο Αναπλ. Γενικός Γραμματέας, ο Ταμίας και οι λοιποί κατά την τάξη της εκλογής (παρ. 7)». Από τις παραπάνω διατάξεις, σε συνδυασμό με το άρθρο 216 ΚπολΔ, προκύπτει ότι α') για το ορισμένο της αγωγής, με την οποία ζητείται να αναγνωρισθεί η ακυρότητα της καταγγελίας ένεκα παράβασης του νόμου περί ομαδικών απολύσεων, είναι ανάγκη προκειμένου περί επιχειρήσεως που απασχολεί περισσότερους από 50 εργαζομένους, να μνημονεύεται σ' αυτήν ο αριθμός των εργαζομένων που απασχολούνται στην αρχή κάθε μηνός, εντός του οποίου έγιναν οι προσβαλλόμενες ως άκυρες απολύσεις, ώστε με βάση τον αριθμό αυτόν, πολλαπλασιαζόμενο με το ποσοστό που ορίζει κάθε φορά η οικεία απόφαση, να προκύπτει ο αριθμός των δυναμένων ν' απολυθούν κάθε μήνα νομίμως, εκ της συγκρίσεως του οποίου

προς τον αριθμό των απολυθέντων να προκύπτει και η τυχόν γενομένη υπέρβαση και β') για το ορισμένο του 2^{ου} σκέλους της αγωγής, με την οποία ζητείται να αναγνωρισθεί η ακυρότητα της καταγγελίας εργαζομένων που είναι προστατευόμενα συνδικαλιστικά στελέχη, είναι ανάγκη να μνημονεύεται σ' αυτήν 1) ο αριθμός των μελών που έχει το σωματείο, διότι από αυτόν εξαρτάται αν προστατεύονται 7, 9 ή 22 μέλη της διοίκησης και 2) ο συγκεκριμένος λόγος για τον οποίο ο ενάγων προστατεύεται, δηλαδή είτε διότι είναι από τα προστατευόμενα μέλη κατά τη σειρά που ενδεχομένως ορίζει το καταστατικό, είτε διότι είναι ένα από τα επώνυμα μέλη που ορίζει ο νόμος (Πρόεδρος κλπ.), είτε διότι, κατά την τάξη (σειρά) εκλογής του, συμπεριλαμβάνεται στα πρώτα 7 ή 9 ή 11 μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του σωματείου. Στην προκείμενη περίπτωση, όπως προκύπτει από το δικόγραφο της αγωγής, σ' αυτήν μνημονεύεται ότι με την 34754/96 απόφαση του Υπουργού Εργασίας καθορίστηκε σε 2% κατά μήνα το ποσοστό των απολύσεων για το πρώτο εξάμηνο του 1997 (πέρα από το οποίο οι απολύσεις είναι άκυρες ως ομαδικές), ότι τον Φεβρουάριο 1997 η εναγομένη απασχολούσε 114 εργαζομένους και ότι η καταγγελία της σύμβασης εργασίας του πρώτου Η.Σ., που έγινε στις 12.3.1997, του δεύτερου Γ.Μ., που έγινε στις 12.3.1997, του τρίτου Β.Ν., που έγινε 12.3.1997, ήταν άκυρη αφενός διότι έγινε κατά παράβαση του νόμου περί ομαδικών απολύσεων και αφετέρου για τι αυτοί ήταν τακτικά μέλη του Δ.Σ. του κλαδικού σωματείου «Σύνδεσμος Πλινθοκεραμοποιών και Αγγειοπλαστών Θεσσαλονίκης», ενώ η καταγγελία της σύμβασης εργασίας του πέμπτου Β.Α. κατά την 3.3.1997 ήταν άκυρη, γιατί έγινε κατά παράβαση του νόμου περί ομαδικών απολύσεων. Με αυτό το περιεχόμενο η αγωγή ως προς τους ενάγοντες τούτους ήταν αόριστη και έπρεπε να απορριφθεί, κατά την βάση της που στηριζόταν σε παράβαση του νόμου περί ομαδικών απολύσεων, διότι στο δικόγραφο της αγωγής δεν μνημονεύεται ο αριθμός των εργαζομένων στις αρχές των μηνών Μαρτίου και Απριλίου 1997, με συνέπεια να μην προκύπτει ο αριθμός των δυνάμεων ν' απολυθούν κατά τους μήνες αυτούς με βάση το ποσοστό 2% κατ' ακολουθίαν δε και η τυχόν γενομένη υπέρβαση, κατά δε τη βάση της που στηριζόταν στη συνδικαλιστική προστασία (των τεσσάρων πρώτων εναγόντων), γιατί στην αγωγή δεν μνημονεύεται ο αριθμός των μελών του σωματείου «Σύνδεσμος Πλινθοκεραμοποιών και Αγγειοπλαστών Θεσσαλονίκης», ώστε να προκύπτει από το δικόγραφο πόσα μέλη του Δ.Σ. προστατεύονται κατά νόμον (7, 9 ή 11) ούτε η σειρά (τάξη) εκλογής των εναγόντων τούτων, ούτε και υπάρχει ισχυρισμός ότι αυτοί έφεραν την ιδιότητα επωνύμου προστατευομένου μέλους κατά νόμο ή το καταστατικό (Πρόεδρος, Αντιπρόεδρος κλπ.) και επομένως έσφαλε το πρωτοβάθμιο δικαστήριο που την έκρινε ορισμένη, όπως βάσιμα παραπονούνται οι εκκαλούντες, που επαναφέρουν την και πρωτοδικώς προβληθείσα σχετική ένσταση, λαμβανομένη πάντως και απεπάργγελα υπόψη. Ως προς τους ενάγοντες όμως Δ.Τ., Χ.Ξ. και Α.Ξ., η αγωγή, κατά τη βάση της που έγινε δεκτή από το πρωτοβάθμιο δικαστήριο (ακυρότητα καταγγελίας για παράβαση του νόμου περί ομαδικών απολύσεων), ήταν ορισμένη, αφού σ' αυτήν γίνεται μνεία ότι κατά μήνα Φεβρουάριο 1997 (που αυτοί απολύθηκαν) απασχολούνταν στην εναγομένη 114 εργαζόμενοι και απολύθηκαν 9 αντί των 2 που μπορούσαν να απολυθούν χωρίς να τηρηθούν οι διατυπώσεις του νόμου και επομένως, ως προς τους ενάγοντες τούτους, είναι αβάσιμα τα αντίθετα παράπονα των εκκαλούντων τα αναφερόμενα στους τρεις αυτούς εφεσίβλητους και σχέση έχοντα με τη βάση αυτήν της αγωγής τους, που έγινε δεκτή με την εκκαλουμένη απόφαση. ...

Η πρώτη εναγομένη ΑΕ, της οποίας Διευθύνων Σύμβουλος είναι ο δεύτερος, διατηρεί στην περιοχή Ελευθερίου-Κορδελιού Θεσσαλονίκης βιομηχανική μονάδα παραγωγής και διάθεσης δομικών κεραμικών προϊόντων (τούβλων, κεραμιδιών, διακοσμητικών πλακιδίων). Στην επιχείρησή της αυτή προσέλαβε με σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου τον μεν Δ.Τ. ως υδρορυθμιστή στο τμήμα παραγωγής τούβλων στις 17.6.1994, τον Χ.Ξ. ως ανειδίκευτο στο ίδιο τμήμα στις 17.6.1994 και τον Α.Ξ. ως καμινευτή στο τμήμα παραγωγής κεράμων στις 10.5.1993, αντί του εκάστοτε νομίμου ημερομισθίου και τους απασχόλησε διαρκώς μέχρι την 24.2.1997 που κατήγγειλε τη σύμβαση εργασίας, πληρώνοντας και τη νόμιμη αποζημίωση. Η καταγγελία αυτή ήταν άκυρη, γιατί έγινε κατά παράβαση του νόμου περί ομαδικών απολύσεων. Ειδικότερα, η εναγομένη, που απασχολούσε στις αρχές Φεβρουαρίου 114 εργαζομένους, μπορούσε να απολύσει νομίμως μόνο 2 εργαζομένους κατά το μήνα αυτόν. Τούτο διότι με την 34754/96 Α.Υ. Εργασίας ορίστηκε σε 2% το ποσοστό των απολυομένων

κατά το πρώτο εξάμηνο του 1997, μέχρι το οποίο οι απολύσεις δεν θεωρούνται ομαδικές. η εναγομένη όμως, κατά τον Φεβρουάριο 1997, κατήγγειλε τις συμβάσεις εννέα εργαζομένων (αντί 2), με συνέπεια οι απολύσεις αυτές να φέρουν τον χαρακτήρα των ομαδικών. Έπρεπε επομένως, για τη νομιμότητά τους, να τηρηθεί προηγουμένως η διαδικασία του νόμου περί ομαδικών απολύσεων, η οποία όμως δεν τηρήθηκε, όπως και οι εναγόμενοι συνομολογούν, με συνέπεια την ακυρότητα της καταγγελίας και την υπερημερία της πρώτης εναγομένης, που απέκρουσε έκτοτε τις υπηρεσίες των εναγόντων.

Προς απόκρουση της αγωγής, η εναγομένη επιχείρηση προέβαλε πρωτοδίκως και επαναφέρει με την έφεσή της τον καταλυτικό ισχυρισμό ότι η παραγωγή πλίνθων αποτελεί χωριστή εκμετάλλευση από εκείνη της παραγωγής κεράμων και πλακιδίων, η δεύτερη των οποίων (εκμετάλλευση παραγωγής κεράμων) έπαιξε να λειτουργεί από μηνός Μαρτίου 1997 και επομένως η καταγγελία των συμβάσεων εργασίας των εναγόντων, που μέχρι τότε απασχολούνταν στην εκμετάλλευση αυτή, ήταν έγκυρη, γιατί στην περίπτωση αυτή δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις περί ομαδικών απολύσεων και προστασίας των συνδικαλιστικών στελεχών. Από τα ίδια ως άνω αποδεικτικά μέσα, οι ισχυρισμοί της αυτοί αποδεικνύονται αβάσιμοι. Ειδικότερα, αποδεικνύονται τα εξής: Για την παραγωγή πλίνθων και κεράμων χρησιμοποιείται ιδιαίτερος μηχανολογικός εξοπλισμός. Οι ειδικότητες των απασχολούμενων στην παραγωγή είναι κατά το μάλλον οι ίδιες (πρακτικοί μηχανικοί, ηλεκτροτεχνίτες, ψήστες, καμινευτές), παραλλάσσουσες μόνον ως προς τους χειριστές ειδικών μηχανημάτων, που όμως αποτελούν τη μειοψηφία των εργαζομένων στην παραγωγή. Έτσι, όπως προκύπτει και από την εκτύπωση εργαζομένων της 31.12.1996 που προσκομίζει η εναγομένη, επί συνόλου 33 απασχολούμενων στην παραγωγή τούβλων, μόνον έξι (6) φέρονται ως χειριστές μηχανής, υπάρχουν δε και έξι (6) ανειδίκευτοι εργάτες με την ένδειξη «λοιπός εργάτης», επί συνόλου δε 26 απασχολούμενων στην παραγωγή κεράμων, μόνον δύο (2) φέρονται ως χειριστές μηχανής, υπάρχουν δε και επτά (7) ανειδίκευτοι με την ένδειξη «λοιπός εργάτης». Στην καθαυτή παραγωγή δηλαδή τούβλων και κεράμων απασχολούνται κατά την 31.12.1996 πενήνταεννέα εργαζόμενοι, εκ των οποίων οι οκτώ (8) προκύπτει ότι είχαν παραλλάσσουσα ειδικότητα, ένεκα της οποίας να μη μπορούν εύκολα να μετακινηθούν από την παραγωγή τούβλων στην παραγωγή κεράμων, ενώ απασχολούνταν και 13 ανειδίκευτοι, των οποίων η άμεση μετακίνηση ήταν ευχερής. Στην παραγωγή τούβλων και κεράμων οι εργαζόμενοι απασχολούνταν σε δύο βάρδιες (06.00' - 14.00' και 14.00' - 22.00') και η εργασία τους εποπτευόταν από ένα προϊστάμενο βάρδιας, δηλαδή ένα επόπτη σε κάθε βάρδια, που φρόντιζε-συντόνιζε την καλή εκτέλεση της εργασίας, επόπτευε την καλή λειτουργία των μηχανημάτων, την τήρηση των κανόνων ασφαλείας και έδινε λύσεις σε προβλήματα που παρουσιάζονταν κατά τη διάρκεια της παραγωγής και έχρηζαν άμεσης αντιμετώπισης, ώστε να επιτυγχάνεται κατά την παραγωγική διαδικασία το πλέον επιθυμητό για την επιχείρηση αποτέλεσμα, ενώ οι αποφάσεις του αφορούσαν τις εργασιακές σχέσεις λαμβάνονταν ενιαία, τόσο για τους απασχολούμενους άμεσα στην παραγωγή όσο και για τους λοιπούς απασχολούμενους στην επιχείρηση της εναγομένης, από τη διοίκηση της εταιρίας και ειδικότερα από τη Διεύθυνση διοικητικών και οικονομικών υπηρεσιών, στην οποία υπαγόταν και το Τμήμα Προσωπικού. Από την ίδια εκτύπωση εργαζομένων της 31.12.1996 προκύπτει ότι η εναγομένη, πέραν των ανωτέρω 59 εργαζομένων σε διάφορες υπηρεσίες και με διάφορες ειδικότητες, οι οποίοι και δεν μπορούσαν να ενταχθούν χωριστά σε κάποιον από τους δύο τομείς παραγωγής (τούβλα-κεραμίδια), αλλά είτε αποτελούσαν προσωπικό το οποίο προσέφερε τις ίδιες υπηρεσίες στην όλη παραγωγική διαδικασία (6 εργάτες αυλής, 10 χειριστές κλαρκ, 1 χειριστής συσκευασίας, 1 συντηρητής τεχνικός πτυχιούχος Α.Ε.Ι., 11 οδηγοί φορτηγών μεταφοράς των παραγομένων προϊόντων, 3 πρακτικοί μηχανικοί, δύο βοηθοί συντηρητών και 1 ηλεκτροκολλητής απασχολούμενοι στο μηχανουργείο), είτε αποτελούσαν το διοικητικό και λοιπό αναγκαίο προσωπικό της επιχείρησης (9 λογιστές και βοηθοί λογιστών, 1 αναλυτής, 3 υπάλληλοι γραφείου, 1 διευθυντής πωλήσεως, 3 πωλητές, 2 συντηρητές κτιρίων, 3 φύλακες και 2 καθαρίστριες).

Υπό τα άνω αποδειχθέντα πραγματικά περιστατικά, το δικαστήριο άγεται στην κρίση ότι η παραγωγή τούβλων και κεράμων δεν αποτελούσαν χωριστές εκμεταλλεύσεις, αλλά εντάσσονταν στην ενιαία επιχειρηματική δραστηριότητα της εναγομένης, και αποτελούσαν μία και μόνη εκμετάλλευση. Στην κρίση του αυτή ενισχύεται το δικαστήριο και εκ των

ακολουθούν: 1) Στο υπό χρονολογία Αύγουστος 1994 Ενημερωτικό Δελτίο που εξέδωσε η εναγομένη, μνημονεύει μεταξύ άλλων και ότι «στην επιχείρηση λειτουργούν εν παραλλήλω δύο γραμμές παραγωγής: 1. Η γραμμή παραγωγής κλάδου τούβλων και 2. Η γραμμή παραγωγής κλάδου κεράμων-πλακιδίων-ειδικών κεραμικών προϊόντων, σελ. 25», «Η μονάδα παραγωγής δομικών κεραμικών προϊόντων Φ.Δ.Ε. ΑΕ είναι εγκατεστημένη σε ιδιόκτητο οικόπεδο 31.000 τ.μ. (συνολική καλυμμένη επιφάνεια 18.058 τ.μ.) στην περιοχή Ελευθερίου-Κορδελιού Θεσσαλονίκης. Είναι ένα από τα μεγαλύτερα εργοστάσια στον ελληνικό και ευρωπαϊκό χώρο, σελ. 24», «το απασχολούμενο προσωπικό κατά τα έτη 1989-1993 κατανέμεται σε διοικητικό προσωπικό, τεχνικό προσωπικό, ειδικευμένους εργάτες (17) και λοιπό προσωπικό, σελ. 31» και στη σελίδα 33 του εντύπου υπάρχει το οργανόγραμμα της εταιρίας, από το οποίο προκύπτει ότι αυτή λειτουργεί υπό ενιαία διοίκηση κα διεύθυνση με ένα λογιστήριο, μία γραμματέα, ένα τμήμα παραγωγής, ένα τμήμα ελέγχου και ένα τμήμα προσωπικού. β') Από την κατάθεση του μάρτυρα της εναγομένης στο ακροατήριο, ο οποίος βεβαιώνει ότι η εναγομένη για οικονομικοτεχνικούς λόγους, από το θέρος του 1996 (τότε απασχολούσε 130 περίπου εργαζομένους) άρχισε να περιορίζει το προσωπικό της με καταγγελία των συμβάσεων εργασίας, τηρώντας όμως μέχρι και τον Ιανουάριο του 1997 τους περιορισμούς του νόμου περί ομαδικών απολύσεων, ώστε και εκ τούτου εναργώς να προκύπτει ότι και αυτή η εναγομένη αποδεχόταν καθ' αυτήν ότι η παραγωγή τούβλων και κεράμων εντάσσονταν σε μία και μόνη επιχείρηση και δεν αποτελούσαν χωριστές εκμεταλλεύσεις, όπως ήδη αβάσιμα ισχυρίζεται. Αντίθετο συμπέρασμα δεν μπορεί να συναχθεί από το γεγονός ότι αυτή τηρούσε χωριστό κοστολόγιο για την παραγωγή τούβλων και κεράμων, διότι τούτο έπραττε μόνον προκειμένου να καθορίσει επακριβέστερα την τιμή προσφοράς τους στην αγορά (η παραγωγή κεράμων και πλακιδίων είναι δαπανηρότερα εκείνης των τούβλων όπως και η ίδια ομολογεί), χωρίς να εξάγει και ιδιαίτερα οικονομικά αποτελέσματα, αφού κατά τη χωριστή κοστολόγηση ελάμβανε υπόψη μόνο την αξία πρώτης ύλης, καυσίμων, ΔΕΗ και την αμοιβή των απασχολουμένων μόνο στην παραγωγή τούβλων ή κεράμων, όχι όμως και τα λοιπά λειτουργικά έξοδα της ενιαίας επιχείρησης (δαπάνες μισθοδοσίας λοιπού προσωπικού, διοικητικού, υπαλληλικού, εργατικού, βοηθητικού, δαπάνες συντήρησης κτιρίων, μηχανολογικών εγκαταστάσεων, δαπάνες καυσίμων, ανταλλακτικών, συντήρησης φορτηγών αυτοκινήτων κλπ. παρόμοιες) από τα οποία συνυπολογιζόμενα διαμορφωνόταν και το τελικό κόστος παραγωγής, περί του οποίου δεν προσκομίζονται χωριστά κεράμων, ούτε όμως και οποιαδήποτε άλλα λογιστικά στοιχεία, από τα οποία να προκύπτει ότι η εναγομένη εξήγγε ιδιαίτερα οικονομικά αποτελέσματα αναγόμενα σε χωριστή παραγωγή-εκμετάλλευση τούβλων και κεράμων (βλ. περί τούτου και μισθοδοτικές καταστάσεις μηνών Δεκεμβρίου 1996, Ιανουαρίου 1997 και επιδόματος αδείας, οι οποίες περιλαμβάνουν όλο το προσωπικό της επιχείρησης, κατανεμόμενο κατά τμήματα εργασίας, ήτοι κλιβανισμού κεράμων, μηχανουργείου, λογιστηρίου, πωλήσεων συντήρησης, χειριστών κλαρκ και ανυψωτικών μηχανημάτων, οδηγών, κλιβανισμού τούβλων, συσκευασίας κλπ.). Επικαλέστηκε ακόμα η εναγομένη ότι, ανεξάρτητα από την εγκυρότητα των απολύσεων, η αξίωση των εναγόντων για πληρωμή μισθών υπερημερίας και εκ νέου απασχολήσεώς τους στην επιχείρηση είναι καταχρηστική, αφενός μεν γιατί από τα μέσα Μαρτίου 1997 σταμάτησε οριστικά η παραγωγή κεράμων και απολύθηκαν και άλλοι εργαζόμενοι στα πλαίσια περιορισμού τω ζημιογόνων αποτελεσμάτων από τη λειτουργία του τμήματος τούτου και αφετέρου γιατί οι ενάγοντες με συγκεκριμένες ενέργειές τους δυσφήμισαν την εταιρία και διατάραξαν την εργασιακή ειρήνη και τη σχέση εμπιστοσύνης, με αποτέλεσμα να καθίσταται ανέφικτη η επάνοδός τους στην εργασία. Και οι ισχυρισμοί της όμως αυτοί αποδεικνύονται αβάσιμοι.

Οι οικονομικοτεχνικοί λόγοι που επικαλείται επέβαλαν την τήρηση της διαδικασίας του προβλέπει ο νόμος για τις ομαδικές απολύσεις, διαδικασία που θεσπίστηκε ακριβώς για παρόμοιες περιπτώσεις, ήτοι για την εξεύρεση των εφικτών και λιγότερο οδυνηρών λύσεων, μέσα από τη διαδικασία των διαβουλεύσεων μεταξύ εργοδότη, αντιπροσώπων των εργαζομένων και πολιτειακών οργάνων, διαδικασία όμως που δεν τήρησε η εναγομένη και στέρησε από τους εργαζομένους τη δυνατότητα να διαπραγματευθούν, μέσα από τα θεσμοθετημένα όργανα, τον αναγκαίο περιορισμό των απασχολουμένων στην επιχείρηση και να προτείνουν την καταγγελία των συμβάσεων εκείνων εκ των εργαζομένων για τους οποίους

αυτή θα παρίστατο λιγότερο επαχθής. Εξάλλου, σε σχέση με τη διατάραξη των εργασιακών σχέσεων, αποδείχθηκαν τα ακόλουθα: Η εναγομένη, κατά γραπτή και έκπαιλα ισχύουσα συμφωνία που δεν τροποποιήθηκε, όφειλε να πληρώνει τις αποδοχές των απασχολουμένων σ' αυτήν, ως εξής: α') Επί αμειβομένων κατά μήνα, στο τέλος κάθε μηνός και ειδικότερα το πρώτο Σάββατο του επομένου μηνός ή το δεύτερο Σάββατο εάν το πρώτο απείχε λιγότερες των 4 ημερών από τη λήξη του εργασιακού μήνα, ήτοι έπρεπε να τους πληρώσει το αργότερο μέσα σε 11 ημέρες μετά τη λήξη κάθε εργασιακού μήνα και β') επί αμειβομένων με ημερομίσθιο, έπρεπε να δίδει κάθε δεύτερο Σάββατο προκαταβολές και την τελική εκκαθάριση (των ημερομισθίων ολοκλήρου του εργασιακού μηνός) να την κάνει το αργότερο μέχρι το δεύτερο Σάββατο του επομένου μηνός, δεν είναι δε αληθές ότι τάχα, κατά επιχειρησιακή συνήθεια, οι αποδοχές καταβάλλονταν στο τέλος του επομένου μηνός, γιατί κάτι τέτοιο όχι μόνον δεν αποδείχθηκε, αλλά αντίθετα αποδείχθηκε ότι η εναγομένη βράδυνε αυθαίρετα και πέραν του συμφωνημένου χρόνου την καταβολή και ολοσχερή εξόφληση των δεδουλευμένων μισθών και ημερομισθίων, ενίοτε και μετά το τέλος του επομένου μηνός, πράγμα για το οποίο οι εργαζόμενοι διαμαρτύρονταν και το κλαδικό Σωματείο τους προσέφευγε στην αρμόδια Επιθεώρηση Εργασίας (βλ. περί τούτου το 159/11.7.1994 Δελτίο Εργατικής Διαφοράς για καθυστερούμενες αποδοχές Μαΐου και Ιουνίου 1994, με τηλεφωνική πρόταση εναγομένης να καταβληθεί το υπόλοιπο Μαΐου στις 15.7.1994 και το υπόλοιπο Ιουνίου μετά 10ήμερο από της 15.7.1994). την ίδια τακτική εξακολούθησε η εναγομένη και την άνοιξη του 1997. Έτσι, ύστερα από διαμαρτυρίες του κλαδικού Σωματείου, η Επόπτρια Εργασίας Μ.Π. υπέβαλε την .../27.9.1997 μήνυσή της για καθυστέρηση μέρους των αποδοχών μηνός Δεκεμβρίου 1996 προς το σύνολο των 117 εργαζομένων εκ δραχμών 12.405.900, που έπρεπε να είχαν πληρωθεί μέχρι 11.11.1997, πράξη για την οποία καταδικάστηκε πρωτοδίκως ο νόμιμος εκπρόσωπος της εναγομένης σε φυλάκιση 30 ημερών, αθώωθηκε δε κατ' έφεση (2557/98 απόφαση Τριμ. Πλημ. Θεσ/νίκης), διότι κατά τον εν τω μεταξύ χρόνο είχαν εξοφληθεί οι καθυστερούμενες αποδοχές. Όμοια μήνυση υπεβλήθη από την Επιθεώρηση Εργασίας Σίνδου την 14.3.1997, για την καθυστέρηση αποδοχών ύψους 19.861.050 δραχμών σε 92 εργαζομένους, που έπρεπε να είχαν πληρωθεί μέχρι την 14.3.1997, γιατί αφορούσαν το μήνα Φεβρουάριο. Για την πράξη αυτή αθώωθηκε ο εκπρόσωπος της εναγομένης Ν.Φ. στις 24.3.1997, δηλώσας ότι η καθυστέρηση πληρωμής οφειλόταν σε οικονομικές δυσκολίες (βλ. απολογία του στα πρακτικά της 18.071/24.3.1997 απόφασης του Μονομελούς Πλημμελειοδικείου Θεσσαλονίκης), μηδόλως δε αμφισβητήσας το εκπρόθεσμο της πληρωμής, όπως αβάσιμα ισχυρίζεται τώρα η εναγομένη. Το κλαδικό Σωματείο, για την καθυστέρηση των αποδοχών μηνός Δεκεμβρίου 1996, είχε ζητήσει πληροφορίες από την εναγομένη και είχε δηλώσει ότι σε περίπτωση που αυτές δεν θα εξοφλούνταν μέχρι 3.2.1997, οι εργαζόμενοι θα προέρχονταν σε 4ωρη στάση εργασίας (βλ. από 31.1.1997 έγγραφό του). Με έγγραφό του από 3.2.1997 ανακοίνωσε την πραγματοποίηση της παραπάνω στάσης εργασίας και κατάγγειλε την στάση της εναγομένης, ισχυριζόμενης ότι δεν υπάρχουν χρήματα. Όμοια προειδοποίηση για 4ωρη στάση εργασίας κατά την 21.2.1997 απηύθυνε το Σωματείο στις 17.2.1997 προς την εναγομένη, καλώντας την να εξοφλήσει δεδουλευμένες αποδοχές του μηνός Ιανουαρίου μέχρι την 21.2.1997, επειδή δε η εναγομένη καθυστέρουσε παρά την προειδοποίηση την πληρωμή, στις 24.2.1997 απηύθυνε προς αυτήν νέα προειδοποίηση για 4ωρες στάσεις εργασίας κατά την 27 και 28.2.1997. Κατά την 19^η Φεβρουαρίου 1997 δημοσιεύθηκε η 4657/1997 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης, με την οποία διορίστηκαν τα μέλη της προσωρινής διοίκησης του εργοστασιακού σωματείου «Σωματείο Εργαζομένων της Φ. ΑΕ», το οποίο είχε αδρανοποιηθεί από καιρό. Την επομένη (20.2.1997), η εναγομένη κατήγγειλε τη σύμβαση εργασίας του Γ.Ο., ο οποίος ήταν τακτικό μέλος του Δ.Σ. του κλαδικού Σωματείου, ακολούθως δε προήλθε στην καταγγελία των συμβάσεων εργασίας των εξής συνδικαλιστών: Κατά την 24.2.1997 του Δ.Τ. (ταμία εργοστασιακού σωματείου), του Α.Ε. (μέλους αναπληρωματικού της προσωρινής διοίκησης), κατά την 3.3.1997 του Β.Α. (προέδρου της προσωρινής διοίκησης), την 28.2.1997 του Ε.Τ. (αναπληρωματικού μέλους του κλαδικού Σωματείου), την 12.3.1997 των τακτικών μελών του Δ.Σ. του κλαδικού Σωματείου Η.Σ., Γ.Μ. και Β.Ν., την 8.4.1997 του Α.Κ. (τακτικού μέλους του Δ.Σ. του κλαδικού Σωματείου), την 10.4.1997 του Β.Τ. (τέως προέδρου και τότε αναπληρωματικού μέλους του Δ.Σ. του

κλαδικού Σωματείου) και την 22.4.1997 του Α.Α. (τακτικού μέλους του Δ.Σ. του κλαδικού Σωματείου). Με αφορμή τις απολύσεις των παραπάνω συνδικαλιστικών, που ουσιαστικά αποκεφάλιζαν τη διοίκηση του κλαδικού Σωματείου και την προσωρινή διοίκηση του εργοστασιακού Σωματείου, επήλθε από υπαιτιότητα της εναγομένης ένταξη στις σχέσεις τους. Η εναγομένη εξακολούθησε να καταγγέλλει τις συμβάσεις εργασίας και άλλων εργαζομένων χωρίς να τηρήσει τη διαδικασία του νόμου περί ομαδικών απολύσεων, στάθηκε δε αδιάλλακτη στις προσπάθειες συμφιλίωσης και στα αιτήματα επαναλειτουργίας του κεραμοποιείου, που ήταν εφικτή. Όλα τα παραπάνω έδωκαν αφορμή σε νέες κινητοποιήσεις των εναγόντων δια των εκπροσωπούντων αυτούς σωματείων, Κλαδικού, Ομοσπονδίας, Εργατικού Κέντρου Θεσσαλονίκης, με κορυφαία εκδήλωση ολιγόωρο αποκλεισμό των εγκαταστάσεων της εναγομένης το φθινόπωρο του 1997, χωρίς να αποδεικνύεται από κανένα στοιχείο ότι οι ενάγοντες με παράνομες πράξεις παρεμπόδισαν όσους εργαζόμενους ήθελαν να εργασθούν. Εξάλλου, τόσο οι ανακοινώσεις του κλαδικού Σωματείου όσο και τα δημοσιεύματα που έλαβαν χώρα σε διάφορες εφημερίδες κατόπιν ανακοινώσεων κατά το πλείστον της Γ.Σ.Ε.Ε. και του Ε.Κ.Θ., αναφέρονται στα πραγματικά γεγονότα της καθυστέρησης των αποδοχών, των απολύσεων τόσο των συνδικαλιστών όσο και άλλων εργαζομένων, στην άρνηση της εναγομένης, παρά τις προσπάθειες των εργαζομένων συνδιαλλαγής, να επαναλειτουργήσει το κεραμοποιείο και να επαναπροσληφθούν οι απολυθέντες και στις παραβάσεις εκ μέρους της εναγομένης των όρων υγιεινής και ασφαλείας των εργαζομένων, που διαπιστώθηκαν την 24.1.1997 από την Επιθ. Εργασίας και υποδείχθηκε να ληφθούν μέτρα προστασίας εκ 17 σημείων, τα οποία όμως διαπιστώθηκε σε επανέλεγχο ότι δεν ελήφθησαν, γι' αυτό και την 4.7.1997 η Δ/ση Συνθηκών Εργασίας της Νομαρχίας Θεσσαλονίκης υπέβαλε ταυτόχρονη μήνυση εκ τεσσάρων συναφών κατηγοριών (βλ. από 24.1.1997 έκθεση Επιθεωρήσεως και από 4.7.1997 μήνυση).

Με βάση τα παραπάνω αποδειχθέντα πραγματικά περιστατικά, η αξίωση των εναγόντων για πληρωμή μισθών υπερημερίας ένεκα άκυρης απόλυσης και για απασχόλησή του εκ νέου στην επιχείρηση δεν υπερέβαινε τα εκ του άρθρου 281 ΑΚ επιβαλλόμενα όρια από την καλή πίστη, τον οικονομικό ή κοινωνικό σκοπό του δικαιώματος, όπως δέχτηκε και το πρωτοβάθμιο δικαστήριο με ορθή εκτίμηση των αποδείξεων. Όσα δε παραπέρα επικαλείται η εκκαλούσα προς θεμελίωση της εκ του άρθρου 281 ΑΚ ενστάσεώς της, υποστηρίζοντας ότι από την καταμήνυση του νομίμου εκπροσώπου της για καθυστέρηση αποδοχών και τα συναφή δημοσιεύματα δημιουργήθηκε πανικός στην αγορά ως προς την καλή οικονομική της κατάσταση, λόγω για τον οποίο πολλοί προμηθευτές και άλλοι πιστωτές της επέσπευσαν την είσπραξη των εναντίον της απαιτήσεών τους, με παραπέρα συνέπεια να αναγκασθεί να παύσει τη λειτουργία του κεραμοποιείου και να απολύσει τους εργαζόμενους, είναι παντελώς αβάσιμοι, γιατί από κανένα στοιχείο δεν αποδεικνύεται ότι οι πιστωτές της έλαβαν αφορμή από τα περιστατικά που αυτή επικαλείται να ασκήσουν άκαιρα τις αξιώσεις τους. Αντίθετα, από τις διαταγές πληρωμής, τις αγωγές και αιτήσεις που αυτή προσκομίζει και επικαλείται, αποδεικνύεται 1) ότι η Εγνατία Τράπεζα στις 12.2.1997 ζήτησε την έκδοση διαταγής πληρωμής για οφειλή 64.382.110 δρχ., προερχομένη από πίστωση ανοικτού λογαριασμού που έκλεισε οριστικά την 27.11.1996, ήτοι σε χρόνο πολύ προγενέστερο από την έναρξη των διεκδικήσεων των εργαζομένων, 2) ότι στις 4.3.1997 η ΟΕ «Υιοί Ν.Δ.» ζήτησε την έκδοση διαταγής πληρωμής για ποσό 960.000 δραχμών, με βάση συναλλαγματική που είχαν λήξει από 21.1-17.2.97, 3) η ίδια εταιρία, με αγωγή που κατέθεσε στις 5.5.1997, ζήτησε ποσό δραχμών 149.999 ως υπόλοιπο πιστωθέντος τιμήματος από την πώληση ανταλλακτικών, ήτοι ποσό ληξιπρόθεσμο και ασήμαντο σε σχέση με το όγκο εργασιών της εναγομένης, 4) στις 2.4.1997 η ΑΕ Δ.Γ. ζήτησε διαταγή πληρωμής για ποσό 300.000 δραχμών (επίσης ασήμαντο) με βάση ληξιπρόθεσμες συναλλαγματικές, 5) στις 2.5.1997 η ΟΕ Υιοί Ν.Δ. ζήτησε διαταγή πληρωμής για 439.432 δραχμές, με βάση τιμολόγια πώλησεως και 6) στις 6.5.1997 η Μ.Τ. ζήτησε τη συντηρητική κατάσχεση της περιουσίας της εναγομένης μέχρι ποσού 35.000.000 δραχμών, προς εξασφάλιση υφισταμένης από του τέλους Ιανουαρίου 1997 απαιτήσεώς της εκ δραχμών 30.000.000 (βλ. την από 17.4.1997 αίτησή της), ήτοι για απαίτηση προϋφισταμένη των κινητοποιήσεων και δημοσιεύσεων.

Όπως προκύπτει από την εκκαλούμενη απόφαση, με αυτήν υποχρεώθηκε και ο δεύτερος εναγόμενος, που ήταν διευθύνων σύμβουλος της πρώτης εναγομένης Α.Ε. και εργοδότης

των εναγόντων, να πληρώσει εις ολόκληρον μετά της πρώτης τα επιδικασθέντα στους ενάγοντες ποσά για μισθούς υπερημερίας και για χρηματική ικανοποίηση. Από καμιά διάταξη του νόμου όμως ο διευθύνων σύμβουλος της Α.Ε. δεν καθίσταται συνυπόχρεος για τα χρέη της εταιρίας, ούτε και οι ενάγοντες επικαλέστηκαν με την αγωγή τους ιδιαίτερη με αυτόν συμφωνία. Έτσι, έσφαλε κατά τούτο το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, κατά τα βάσιμα παράπονα του δεύτερου εναγομένου-εκκαλούντος. Τα παραπέρα παράπονα όμως του ίδιου, διατεινομένου ότι χωρίς αίτημα απειλήθηκε εναντίον του προσωπική κράτηση για την περίπτωση αρνήσεως της πρώτης να αποδεχθεί τις υπηρεσίες των εναγόντων, είναι αβάσιμα, γιατί τούτο ζητείται με την αγωγή, ενώ ακόμα τόσο η χρηματική ποινή, όσο και η προσωπική κράτηση για παρόμοια παράβαση, επιβάλλονται και αυτεπάγγελτα από το δικαστήριο (άρθρο 946 παρ. 1 ΚπολΔ).

Με τις παρούσες προτάσεις της, η πρώτη εναγομένη προτείνει τώρα το συμψηφισμό της καταβληθείσας στους ενάγοντες αποζημίωσης με τους επιδικασθέντες μισθούς υπερημερίας. Η ένσταση προτείνεται παραδεκτά και είναι βάσιμη, ως αποδεικνύομενη παραχρήμα από τις έγγραφες αποδείξεις πληρωμής της αποζημίωσης, πράγμα που δεν αμφισβητούν και οι ενάγοντες. Για μισθούς υπερημερίας του χρονικού διαστήματος από 24.2.1997 μέχρι 23.5.1995 επιδικάστηκαν 1) στον ενάγοντα Δ.Τ. 514.575 δραχμές, καταβλήθηκε δε αποζημίωση 104.059 δραχμών και απομένει υπόλοιπο 410.516 δραχμών, 2) στον ενάγοντα Χ.Ξ. 515.100 δραχμές, καταβλήθηκε δε αποζημίωση 104.165 δραχμών και απομένει υπόλοιπο 410.935 δραχμών και 3) στον ενάγοντα Α.Ξ. 694.650 δραχμές, καταβλήθηκε δε αποζημίωση 121.728 δραχμών και απομένει υπόλοιπο 482.922 δραχμών. Εξάλλου, με την εκκαλουμένη επιδικάσθηκε στον καθένα από τους ενάγοντες το ποσό των 100.000 δραχμών ως χρηματική ικανοποίηση ένεκα ηθικής βλάβης εκ της άκυρης καταγγελίας, ως προς το οποίο και δεν υπάρχει παράπονο. Αποδεικνύεται δηλαδή ότι η αγωγή ήταν νόμιμη και βάσιμη του μεν Δ.Τ. για το ποσό των 410.516+100.000) 510.516 δραχμών, του Χ.Ξ. για το ποσό των (410.935+100.000) 510.935 δραχμών και του Α.Ξ. για το ποσό των (482.922+100.000) 582.922 δραχμών, έσφαλε δε το πρωτοβάθμιο δικαστήριο που επιδίκασε σ' αυτούς ποσά μεγαλύτερα τω ανωτέρω. Με τις ίδιες προτάσεις της η πρώτη εκκαλούσα επαναφέρει τον πρωτοδικώς προβληθέντα ισχυρισμό, ότι οι ενάγοντες αυτοί παραιτήθηκαν από το δικαίωμα να προσβάλουν ως άκυρη την καταγγελία, γιατί εισέπραξαν ανεπιφύλακτα την αποζημίωση. Ο πρόσθετος αυτός λόγος έφεσης είναι απαράδεκτος, γιατί δεν συνάπτεται αναγκαίως με εκκληθέντα δια της εφέσεως κεφάλαια, ανεξάρτητα δε από το απαράδεκτό της προσβολής του είναι αβάσιμος στην ουσία, γιατί όπως αποδεικνύεται τόσο από τις σχετικές καταγγελίες όσο και τις αποδείξεις καταβολής της αποζημίωσης, οι ενάγοντες τις υπέγραψαν με ρητή επιφύλαξη κάθε νομίμου δικαιώματός τους και επομένως και με την επιφύλαξη να προσβάλουν την καταγγελία ως άκυρη.

Ύστερα από όλα τα ανωτέρω, πρέπει να γίνει δεκτή η έφεση, να εξαφανισθεί η εκκαλουμένη κατά τις διατάξεις της που αφορούν τους εφεσίβλητους, να διακρατηθεί η υπόθεση και να δικασθεί η αγωγή ως προς τους εφεσίβλητους-ενάγοντες και αφού απορριφθεί καθ' ολοκληρίαν ως αόριστη ως προς τους πέντε πρώτους των εναγόντων, να γίνει εν μέρει δεκτή ως προς το έκτο, έβδομο και όγδοο τούτων, κατά τη βάση της και για το ποσό που κρίθηκε ορισμένη και ουσιαστικά βάσιμη για καθένα από αυτούς, να συμψηφισθεί η δικαστική δαπάνη μεταξύ των πέντε πρώτων εκ των εναγόντων και εναγομένων, να καταδικασθούν δε οι τελευταίοι σε μέρος της δικαστικής δαπάνης των εναγομένων που νικούν και στους δύο βαθμούς δικαιοδοσίας ανάλογα προς τη νίκη και ήττα τους (άρθ. 178 και 183 ΚπολΔ).